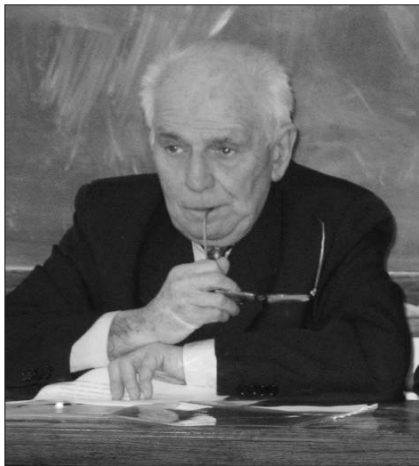

Оресту Ілляровичу МАТКОВСЬКОМУ — 80

17 листопада цього року виповнюється 80 років від дня народження відомого вченого і педагога, лауреата Державної премії України, доктора геолого-мінералогічних наук, заслуженого професора Львівського національного університету ім. Івана Франка, академіка Академії наук вищої школи України Ореста Ілляровича Матковського.

Корифей мінералогічної науки відзначає також 60-річчя своєї наукової діяльності, оскільки саме стільки часу минуло відтоді, як він, студент-першокурсник геологічного факультету, розпочав збирати кам'яний матеріал для майбутньої наукової роботи — у Карпатах і Прикарпатті, на Волині, у Приазов'ї. Уродженець Тернопільщини, він поїхав до Львова продовжувати з труднощами здобути у важкі воєнні й післявоєнні роки середню освіту, у величний франковий університет, на славу якого трудиться вже понад півстоліття. "Мінералогія маріуполітів балки Мазурової в Приазов'ї" (1953), "Мінералогія Осницького комплексу Волині" (1957), "Мінералогія й умови утворення давніх ендегенних комплексів

Мармароського масиву (Східні Карпати)" (1975) — ось віхи його наукової кар'єри, від дипломної роботи до кандидатської і докторської дисертацій. Приємно зазначити, що останню роботу він захищав у стінах нашого закладу, який мав тоді назву Інституту геохімії та фізики мінералів АН УРСР.

Підсумком наукових досліджень Ореста Матковського стали два десятки монографій і чотири сотні наукових публікацій. Його роботи відомі широкому загалу і не потребують детального висвітлення в даному нарисі. Змінювалися об'єкти дослідження та незмінною залишалася вірність мінералогічній науці і пропаганда практичного використання мінералогічних досліджень. У різні роки професор увів у навчальний процес такі спецкурси, як "Прикладна мінералогія", "Типоморфізм мінералів і комплексне використання мінеральної сировини", "Пошукова і технологічна мінералогія" тощо. Цикли лекцій на кафедрі мінералогії були оформлені як навчальні посібники і підручники, співавтором яких був і наш ювіляр: "Регіональна і розшукова мінералогія", "Технологічна мінералогія руд", "Шліховий аналіз", "Емісійний спектральний аналіз" та багато інших. Відносно недавно (2003) побачила світ товстенька (672 с.) настільна книга кожного мінералога — "Генезис мінералів" (у співавторстві з В. Павлишиним і С. Довгим), що вже перевидана з того часу. Упорядкований у співпраці з філологами "Словник-довідник ювелірного і колекційного каміння" (2006) призначений розкрити етимологію історичних мінералогічних термінів у сучасній інтерпретації.

Професор О. Матковський — один з найактивніших популяризаторів регіональної мінералогії. Його ім'я ми бачимо серед авторів та-

ких довідників, як "Природные кристаллы Украины" (1990), "Минералы Украины" (1990), "Minerals of the Carpathians" (Granit, 2002). Три книги енциклопедичного видання "Мінерали Українських Карпат" (1990—2003) побачили світ саме завдяки старанням невтомного пропагандиста регіональної мінералогії. Сподіваємося, що у нього вистачить сил і натхнення для ще двох запланованих книг цієї енциклопедії.

У 2001 р. вчена рада Львівського національного університету ім. Івана Франка відзначила професора Матковського почесним званням заслуженого. Він заслужив його понад півсториною працею на педагогічній ниві. Не один десяток вчених, чиї імена сьогодні бачимо в списку перших осіб української науки, отримали путівку в наукове життя за допомогою Ореста Ілляровича. Одних він "підштовхнув" до захисту дисертаційної роботи інших дав позитивну оцінку як опонент, третіх підготував як науковий керівник. Багаторічний Голова спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій, член ВАКу, він ніколи не занижував планку для своїх вихованців. Роботи його аспірантів виконані на високому рівні, так само як кандидатська робота їхнього керівника, що свого часу була рекомендована для демонстрації на міжнародній виставці кращих наукових робіт молодих учених. Вихованці заслуженого професора активно беруть участь у конкурсах, в тому числі у щорічному конкурсі на здобуття премії ім. Євгена Лазаренка, де неодноразово перемагали.

Число кандидатів і докторів наук не йде ні в яке порівняння з кількістю висококваліфікованих геологічних кадрів, підготовлених на геологічному факультеті Львівського університету за час деканства (16 років) О. Матковського і завідування ним кафедрою мінералогії (25 років). Вражає те, що майже всіх випускників факультету Орест Іллярович пам'ятає в обличчя і через багато років після випуску, зустрівшись з ними на просторах Сибіру чи Середньої Азії, без особливих зусиль може пригадати прізвище випускника і курс, на якому він навчався. Львівський університет був єдиним, що випускав спеціалістів з геохімії (з глибоким вивченням мінералогії і петрографії) і забезпечував ними весь колишній Радянський Союз. Зовсім недавно зусиллями ювіляра побачила світ книга "Геологічний факультет Львівського національного універси-

тету імені Івана Франка" (2008), яка стала бестселером. Тираж в 400 екземплярів розійшовся за лічені дні. В книзі поіменно згадано всіх викладачів і випускників факультету, віддано шану тим, хто потрудився на славу *alma mater*. Видання присвячене пам'яті відомого мінералога, засновника геологічного факультету академіка Євгена Лазаренка, який був учителем Ореста Матковського.

Досвідчене око академіка, тоді ще ректора Львівського університету, вміло виділяло зі студентського гурту талановитих молодих людей, тому не дивно, що студента-випускника зразу було рекомендовано для вступу в аспірантуру. Під керівництвом Євгена Лазаренка аспірант пройшов не лише школу мінералогії. Організаторський талант ректора, його позиція громадянина-патріота, направлена на цінування й збереження культурної спадщини України, заслуговували на наслідування і молодий вчений став гідним продовжувачем традицій свого вчителя. Зі свого боку він зробив все можливе для увіковічення пам'яті видатного вченого. З ініціативи і за клопотанням таких же однодумців іменем Є. Лазаренка названо одну із вулиць у Львові, університетському мінералогічному музею присвоєно ім'я академіка Євгена Лазаренка, започатковані регулярні наукові читання, присвячені його пам'яті.

Стараннями професора Матковського у Львівському видавництві побачила світ книга спогадів "Академік Євген Лазаренко" (2005), хоча розпочиналася ця робота в Києві. Тому не дивно, що Орест Іллярович Матковський був один із перших, хто отримав медаль імені Є.К. Лазаренка (2005), запроваджену Українським мінералогічним товариством спільно зі Спілкою геологів України.

Організаторська невтомність ювіляра не перестає дивувати. Не злічити наукових нарад різного рівня з питань геологічної науки й освіти, проведених за участю і безпосереднім керівництвом професора О.І. Матковського. Наукові конференції, присвячені 120-річчю мінералогії у Львівському університеті, 30-, 40- та 50-річчю геологічного факультету, вшанування пам'яті академіків В.С. Соболева (90-і 100-річчя), Є. Лазаренка (80- і 95-річчя), професорів Г.Л. Піотровського, І.І. Шафрановського, Д.П. Бобровника тощо. Високий рівень організації, актуальність обговорюваних проблем і приємна товариська атмосфера

завжди забезпечують цим конференціям велику кількість учасників.

Нам приємно відзначити, що Орест Іллярович тривалий час був членом редколегії "Мінералогічного журналу". Попри відстань, він знаходив час і фінансові можливості, щоб не пропускати засідань редколегії, його критика рукописів завжди носила конструктивний характер. І це при тому, що він сам з 1961 р. відповідальний за долю не менш відомого наукового видання — "Мінералогічного збірника", спочатку як секретар редколегії, а з 1980 р. — як незмінний відповідальний редактор. Завдяки старанням відповідального редактора збірник, заснований ще академіком Є. Лаза-

ренком, вижив у найскрутніші часи і далі примножує всесвітню славу.

Трудова діяльність Ореста Матковського оцінена громадськістю у вигляді різноманітних звань і нагород. Проте найбільшою нагородою буде гідне наслідування нами його прикладу. Попри солідний вік і трагічні удари долі наш ювіляр не втрачає молодечого запалу, йде в ногу з часом, сповнений наукових і організаторських задумів. Підготовлено до друку посібник з мінералогії України, завдяки його всебічній підтримці просувається робота з підготовки двотомника "Мінералогічна енциклопедія України".

Так тримати, пане професоре!